

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 349.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057783600/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

intet Øieblik om, at et Menneske, der stod i Midten af Tiden, saae en Række af sine Fædre lige til dens Begyndelse og af sine Børn lige til dens Ende, jo baade kunde og maatte, naar Hjertet var inderlig kiærligt, føle sig i Aanden virkelig forenet med dem alle. Vi indsee da let, at det her kommer an paa, om der gives Folk og Enkelte i dem, der med levende Følelse kan betragte alle de forrige Mennesker i Sandhed som sine Fædre, de Samtidige som Sødskende, og Efterkommerne som fælles spæde Børn; thi hvor denne Eenheds-Følelse findes, der kan og vil den betimelig forklare sig til et tydeligt Begreb, frembringe Slægter og Enkelte i dem, som mægte stykkevis at begribe den historiske Udvikling i sin Almindelighed, i sit Udspring af Eenhed og sin Fremgang til Forening.

Men nu maae man vel spørge, hvorvidt denne Dybde i Medfølelse er mulig, spørge saa, uden derfor at høre til den trangbrystige Hob, der kun haver Hjerterum til de Følelser, der gennem Sandserne paanøde sig; man maae vel spørge, om ikke Skilsmissen i Menneske-Slægten mellem de adskillige Folkefærd, med saa forskiellig Aand som Sprog, reiser en Skranke, den menneskelige Følelse ei med al sin Kraft mægter at gienembryde, om end Indbildnings-Kraften overflyver, og Fornuften handlyser den? Saa maae vi spørge, og her, som overalt, hvor Talen er om aandelig, uegennyttig, almindelig Kiærlighed, her staaer Forstanden stille hos hver alvorlig Mand, som ikke vil skuffe sig selv, men oplyses om de menneskelige Vilkaar, som de ere i Sandhed, og som vi finde dem i os selv. Det være sig Lærd eller Læg, Manden med det stærke eller med det skjøre Hoved, alle mærke de grandt, at Kiærlighed er Lovens Fylde; vi maae i vore Undersøgelser om Mennesket vende os, hvorhen vi vil, overalt opdage vi, at denne Kiærlighed ene kan løse Gaaden, og maae da være Menneskets Bestemmelse; men søge vi den hos os selv uden Skrømt, da savne vi den, og finde vi den i Fortid eller Samtid, da fristes vi til at mene, det er kun dens blotte Skin; og dermed søge Mange at berolige sig, uden at betænke, deels hvorlidet det kan hjælpe dem, om ogsaa alle Andre savnede, hvad der ene udgør den sande Menneskelighed, deels hvor umulig det kunde skeet, som vi veed at være skeet, dersom ikke den sande, dybe Kiærlighed havde mangengang rørt sig i Menneske-Hjerner og indaandet Tilværelsen et Liv og en Betydning, som der ofte maatte Aarhundreder til at forøde og forgiætte. Jeg vil imidlertid her kun, som i Forbigaaende, minde om det store Savn, paa hvilket ei Kundskab eller Engle-

Danne-Virke I

Forstand mægter at høde, minde om, at ligesom Kiærligheden i sig selv er ubegribelig, saaledes er dens Undfangelse og Vext i vort Hjerte det ogsaa, naar vi kun ikke indbiide os, at Egenkiærlighed og sandelig Blødhed er den sande, uegennyttige Kiærlighed, og ei meget mere dens arrigste Fiender under Ven-skabs Maske, endelig minde om min faste Overbeviisning, at uden Christendom er Kiærlighed umulig, og om den klare Sandhed, at hvem der tiltroer Jesus hin uegennyttige, hele Slægten omfatterende Kiærlighed, og agter ham dog for samme Vilkaar undergiven som vi, maae, naar han holder hårdt ved sin Vished, troe paa Christus eller fortvivle.

Dette maatte nødvendig erindres, om aldrig for Andet, saa dog for at minde om, at naar jeg taler om Folkefærds og Enkeltes Bekvemhed til sand aandelig Bedrift, da forudsætter jeg Christendom, uden hvilken de ere aldeles udygtige baade til at ville og fuldbringe noget i Aandens Verden, som kan staae sin Prøve for Sandhed. Men, vægdet det nu er aldeles vist, at hin almindelige, dybe Kiærlighed er umulig uden Christendom, og mulig for hver Christen, af hvad Folk han end er, thi hos Sandheden er ingen Persons Anseelse, saa bliver det derfor ikke mindre vist, hvad Historien usægtelig stadfæster, at Aands-Uligheden mellem Folkene ei ved Christendommen er blevet ophævet, hvilket allerede er en Følge af, at som de vare Folk til, saa bleve de Christne; men her maae dog ikke glemmes, at det var Skillerummet mellem Folkenes Hjerter, Christendommen vilde nedbryde, ingenlunde Adskilligheden i deres aandelige Vilkaar, den vilde ophæve; til Lemmer paa eet aandeligt Legeme vilde den gjøre alle Folkefærd, men ingenlunde til een og samme Lem; alle Menneske-Aander vilde den forene i Kiærligheds og Sandheds Aand, alle Evner og Kræfter vilde den vække og fornye og hellige til Sandheds Tjeneste; i det, som varer evindelig, i Kiærlighed, vilde den gjøre alle Mennesker lige, men ingenlunde i det Stykkevis, som skal afskaffes, naar det Fuldstændige kommer, ingenlunde i aandelige Gaver, som udskiftes efter Slægtens Tary, efter de evige Grundlove for timelig Udvikling, Udfyldning og Opbyggelse; i ingen Henseende vilde Christendommen ophæve, men opfylde Loven. Naar da Folkefærd, som kalde sig Christne, kives om deres Gaver, Fortrin og Mangler, paastaae særdeles Ypperlighed, aftrætte hinanden deres Roes og vil være aandelig uafhængige, da skeer det kun, fordi de ere ikke, hvad de kaldtes til; da gaaer det med dem, som naar de enkelte Mænd eller Slægter i et Folk